

Loomade heaolu toetuse (LHT) nõuete hindamismaatriksid

Baasnõude ja põhitegevuse nõude rikkumist hinnatakse 3 aspektist lähtuvalt:

- a) Raskus sõltub eelkõige selle tagajärgede olulisusest. Määratakse koefitsiendiga, mis annab rikkumisele kaalu sõltuvalt tagajärgede mõjust eesmärgile.
- b) Ulatus sõltub eelkõige selle mõjust kogu tegevusele. Määratakse % kindlaks tehtud loomade arvust, ruumide arvust jms, millises ulatuses oli rikkumine. Mida suurem %, seda suurem on mõju kogu tegevusele.
- c) Kestus sõltub eelkõige selle mõju ajalisest ulatusest või kas seda mõju on võimalik mõistlike vahenditega lõpetada. Määratakse koefitsiendiga, mis annab rikkumisele kaalu sõltuvalt mõju kestvusest ja mõju lõpetamisest.

Toetussummat vähendatakse protsendi võrra, mis leitakse **raskuse ja kestuse koefitsientide ja ulatuse protsendi korrutamisel**.

Igale nõudele on arvestatud vaikumisi maksimum vähendamise % toetussummast. Eestleitud olukorda arvesse võttes võib erandjuhtudel hinnata maatriksist erinevalt. Juhul, kui tegemist on raske rikkumisega, siis võib % olla suurem kui maksimumina määratud. Kui tegemist on ränga rikkumisega (pettus, tahtlik rikkumine sh loomapidaja süül on loomad hukkunud või on loomadele tekitatud pöördumatuid tervisekahjustusi) võib raskuse ja püsivuse koefitsiente muuta selliselt, et taotleja jääb toetusest ilma.

Korduvus- käesoleva aasta rikkumine korrutatakse selle või sarnase nõude rikkumiste arvuga. Rikkumine teist korda, siis x 2 jne.

Alates 2015. aastast nelja eelneva aasta jooksul (st alates 2011. aastast) sama nõude rikkumisel, sõltumata millise meetme raames nõuet rikuti, märgitakse korduvus ühe korra kuni 2015. aastani. Pärast 2015. aastat korduvate rikkumiste tuvastamisel korrutatakse käesoleva aasta vähenduse protsent rikutud kordade (n.ö aastate) arvuga.

Näide: LKT toetuse raames rikuti 2012. ja 2014. aastal sama toetuse saamise nõuet (nt karjatatud pole piisaval arvul loomi). 2016. aastal võtab taotleja LHT kohustuse ja rikub 2016. aastal sarnast nõuet uuesti, siis 2016. aasta vähendus korrutatakse 2-ga (2012 ja 2014 aasta rikkumine=1aasta/rikkumise kord).

Näide: käesoleval aastal nõude rikkumine toetussummast 4%, nõuet kontrolliti ka kaks aastat tagasi ja leiti rikkumine, mille puhul vähendamine toetussummast oli 7%. Sellisel juhul on tegemist korduvusega ja rikkumine leitakse järgmise tehte abil: $4\% \times 2 = 8\%$. Aluseks võetakse käesoleva aasta % seetõttu, et kui taotleja on küll rikkunud, kuid väiksemas ulatuses kui varem, siis tähendab, et ta on kasutusele võtnud parandusmeetmeid.

Korduvuse korral leitakse nõude lõplik vähenduse protsent toetuse arvutamisel.

1. LHT hobuste nõuete hindamismaatriksid

BAASNÕUDED:

1. Loomale peab võimaldama vastavalt looma liigile ja eale kohases koguses sööta ja joogivett.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Loomadel pole piisavalt joogivett ja sööta. Loomadel on nõrgalt väljendunud janu ja/ või nälja tunnused.	Loomadel pole piisavalt joogivett ja sööta. Loomad on ilmselgelt janus ja/või näljas. Loomadel esineb kurtumuse ja lahjumise tunnuseid.
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% taotleja karjatatavate hobuste arvust, keda peetakse tingimustes, kus pole piisavas koguses sööta ja joogivett.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmata jätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav.	Janu ja nälg on tekitanud tervisekahjustusi, millest taastumine on pikaajaline. Nõude täitmise organiseerimine võtab aega ja on ressursimahukas.
	Koef 0,8	Koef 1

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 100% toetussummast

2. Loomapidaja peab loomale võimaldama vastavalt looma liigile ja eale sobiva hoolduse.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Loomadele ei ole võimaldatud vastavalt looma liigile ja eale sobivat hooldust. Loomad on näiteks määratud, kabjad on hooldamata, esineb sõnnikukorpasid. Ei esine olulisi tervisekahjustusi.	Loomad on ilmselgelt hooldamata. Loomadel esineb kurtumust, haiguslikke tunnuseid, loomad on saanud vigastusi, esinevad nn süsskabjad, ulatuslik tabandumine parasiitidega ja/või loomadel esineb karvadeta laike.
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% taotleja karjatatavate hobuste arvust, keda ei ole vastavalt looma liigile ja eale sobivalt hooldatud.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv

RASKUS	Nõude rikkumine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav.	Hooldamata jätmine on tekitanud tervisekahjustusi, millega kaasnevad kauakestvad füüsilised ja vaimsed kannatused ning valu. Nõude täitmise organiseerimine võtab aega ja on ressursimahukas.
	Koef 0,6	Koef 0,8

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 80% toetussummast

3. Karjatamise üle peetakse arvestust, milles kajastuvad andmed karjatatud hobuste arvu ja karjatamise aja kohta ning andmed selle kohta, millisel rohumaal loomi on karjatatud.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Andmed ei vasta reaalsele olukorrale. Karjatamise arvestus pole nõuetekohane - puuduvad osad kanded või kanded on vigased.	Karjatamise üle arvestus puudub - puudub ülevaade, millistel karjamaadel, kui kaua ja kui palju loomi on karjatatud.
	Koef 0,2	Koef 0,3
ULATUS	% karjatamispäevade arvust, mille kohta ei ole kannet või kanne on puudulik.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Andmeid karjatamise kohta on võimalik taastada või parandada.	Andmeid karjatamise kohta ei ole võimalik usaldusväärset taastada.
	Koef 0,2	Koef 0,3

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 9% toetussummast

TOETUSE NÕUDED:

4. Vähemalt taotlusel märgitud arvu hobuseid karjatatakse karjatamisperioodil karjamaal. Täkkudele tagatakse karjatamisperioodil pääs karjamaale või väliaedikusse. Karjatamisperiood kestab vähemalt 1. juunist kuni 31. augustini.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Loomi ei ole karjatatud kuni 15 päeva karjatamisperioodist	Loomi ei ole karjatatud rohkem kui 15 päeva karjatamisperioodist ja/või loomi on karjatatud vähem kui taotlusel märgitud arvu.
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% taotletud või taotleja karja(de)s kindlaks tehtud hobuste arvust, keda ei ole karjatatud.	

	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Loomi ei ole karjatatud karjatamisperioodil, kuid on karjatatud enne või pärast nõutud karjatamisperioodi taotlusel märgitud arvu ja vegetatsiooniperioodil kokku vähemalt kolm kuud selliselt, et kokku karjatatakse loomi 3 kuud vegetatsiooniperioodi peale kokku. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav. Koef 0,8	Loomi ei ole võimalik karjatada enne või pärast nõutud karjatamisperioodi taotlusel märgitud arvu ja vegetatsiooniperioodil kokku vähemalt kolm kuud. Nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida. Loomi saab karjatada alles järgmisel aastal. Koef 1

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 100% toetussummast

2. LHT karjatatavate veiste/vasikate nõuete hindamismatriksid

BAASNÕUDED:

1. Loomale peab võimaldama vastavalt looma liigile ja eale kohases koguses sööta ja joogivett.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Loomadel pole piisavalt joogivett ja sööta. Loomadel on nõrgalt väljendunud janu ja/või nälja tunnused. Koef 0,8	Loomadel pole piisavalt joogivett ja sööta. Loomad on ilmselgelt janus ja/või näljas. Loomadel esineb kurtumuse ja lahjumise tunnuseid. Koef 1
ULATUS	% taotleja karjatatavate veiste ja vasikate arvust, keda peetakse tingimustes, kus pole piisavas koguses sööta ja joogivett.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmata jätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav. Koef 0,8	Janu ja nälg on tekitanud tervisekahjustusi, taastumine pikaajaline. Nõude täitmise organiseerimine võtab aega ja on ressursimahukas. Koef 1

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 100% toetussummast

2. Loomale mittesobivate ilmastikutingimuste korral tuleb veist nende eest kaitsta või mitte lasta teda karjamaale.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Varjumisvõimalus olemas, kuid ei täida oma eesmärki (varjualune väike, pisut lagununud, puud ei paku loomadele head kaitset, loomade pääs loomakasvatushoonesse võtab aega). Loomadel on oht saada tervisekahjustusi.	Loomadel puudub igasugune võimalus halbade ilmastikutingimuste korral varjuda. Loomad ebasoodsates ilmastikutingimustes. Loomade tervislik seisund halvenenud (loomadel kuumastress, päikesepõletused, langenud kehatemperatuur sademete ja tuule koostmõjust vmt), taastumine võtab aega.
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% taotleja karjatatavate veiste ja vasikate arvust, kellel ei ole võimalust varjuda.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmata jätmine on olnud ajutise iseloomuga. Varjumisvõimalus on kergelt organiseeritav.	Varjumisvõimaluste organiseerimine on keeruline. Puuduvad vahendid olukorra parandamiseks. Nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida.
	Koef 0,4	Koef 0,5

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 50% toetussummast

3. Väliaedik ja karjamaa peavad olema looma tervisele ohutud. Teravad esemed tuleb eemaldada. Pürdeaed tuleb hoida korras.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Ei ole tagatud, et väliaedik ja/või/ karjamaa on loomadele piisavalt ohutu. Karjamaal vedeleb looma tervisele ohtlikke esemeid või aineid. Terviserisk loomadele suur. Loomad võivad suure tõenäosusega saada vigastusi ja muid tervisekahjustusi.	Ei ole tagatud, et väliaedik või/ ja karjamaa on loomadele ohutu. Karjamaal vedeleb looma tervisele ohtlikke esemeid või aineid. Terviserisk loomadele on väga suur. Loomad on saanud karjamaal vigastusi või muid tervisekahjustusi.
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% taotleja karjatatavate veiste ja vasikate arvust, kes asuvad looma tervisele ohtlikul karjamaal.	

	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmatajätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav.	Nõude täitmine on raskesti organiseeritav, puuduvad vahendid olukorra parandamiseks ja nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida.
	Koef 0,4	Koef 0,5

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 50% toetussummast

4. Karjatamise üle peetakse arvestust, milles kajastuvad andmed karjatatud loomade arvu ja karjatamise aja kohta ning andmed selle kohta, millisel rohumaal loomi on karjatatud.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Andmed ei vasta reaalsele olukorrale. Karjatamise arvestus pole nõuetekohane - puuduvad osad kanded või kanded on vigased.	Karjatamise kohta arvestus puudub - puudub ülevaade, millistel karjamaadel, kui kaua ja kui palju loomi on karjatatud.
	Koef 0,2	Koef 0,3
ULATUS	% karjatamispäevade arvust, mille kohta ei ole kannet või kanne on kanne ebaõige.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Andmeid karjatamise kohta on võimalik taastada või parandada.	Andmeid karjatamise kohta ei ole võimalik usaldusväärselt taastada.
	Koef 0,2	Koef 0,3

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 9% toetussummast

TOETUSE NÕUDED:

5. Taotlusel märgitud arvul veiseid ja/või vasikaid karjatatakse karjatamisperioodil karjamaal. Karjatamisperiood kestab vähemalt 1. juunist kuni 31. augustini.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Loomi ei ole karjatatud kuni 15 päeva karjatamisperioodist.	Loomi ei ole karjatatud rohkem kui 15 päeva karjatamisperioodist ja/või loomi on karjatatud vähem kui taotlusel märgitud arvul.
	Koef 0,8	Koef 1

ULATUS	% taotletud või kohapealses kontrollis kindlaks tehtud veiste ja vasikate arvust, keda ei ole karjatatud.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Loomi ei ole karjatatud karjatamisperioodil, kuid on karjatatud enne või pärast nõutud karjatamisperioodi taotlusel märgitud arvul ja vegetatsiooni perioodil kokku vähemalt kolm kuud. selliselt, et kokku karjatatakse loomi 3 kuud vegetatsiooniperioodi peale kokku. (Nõude täitmine on kergesti organiseeritav). Koef 0,8	Loomi ei ole võimalik karjatada enne või pärast nõutud karjatamisperioodi taotlusel märgitud arvul ja vegetatsiooni perioodil kokku vähemalt kolm kuud. Nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida. Loomi saab karjatada alles järgmisel aastal. Koef 1

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 100% toetussummast

3. LHT lammaste ja kitsede nõuete hindamismaatriksid

Lammastel ja kitsedel on sarnane hindamismaatriks, kuid nõuete rikkumise puhul arvutatakse vähendus loomaliigi põhiselt, lammastele ja kitsedele eraldi.

BAASNÕUDED:

1. Loomale peab võimaldama vastavalt looma liigile ja eale kohases koguses sööta ja joogivett.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Loomadel pole piisavalt joogivett ja sööta. Loomadel on nõrgalt väljendunud janu ja/ või nälja tunnused. Koef 0,8	Loomadel pole piisavalt joogivett ja sööta. Loomad on ilmselgelt janus ja/või näljas. Loomadel esineb kurtumuse ja lahjumise tunnuseid. Koef 1
ULATUS	% taotleja karjatatavate lammaste või kitsede arvust, keda peetakse tingimustes, kus pole piisavas koguses sööta ja joogivett.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmata jätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav.	Janu ja nälg on tekitanud tervisekahjustusi, taastumine pikaajaline. Nõude täitmise organiseerimine võtab aega ja on ressursimahukas.

Koef 0,8**Koef 1***Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 100% toetussummast***2. Loomapidaja võtab kasutusele meetmeid, et kaitsta looma kiskja rünnaku eest.**

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS*	Loomapidaja on kasutusele võtnud meetmeid, kuid need ei täida oma eesmärki (näiteks kaitseaed on katki, loomapidajal on karjakoerad, kes tegelikult piisavalt karja ei valva). Loomadel on oht saada kiskja rünnaku ohvriks.	Loomapidaja ei ole võtnud kasutusele meetmeid, et kaitsta looma kiskja rünnaku eest (puudub karjaaed, karjamaid ei vahetata, loomakasvatushoone on karjamaast kaugel, loomade pääs loomakasvatushoonesse võtab aega). Loomadel on väga suur tõenäosus saada kiskja rünnaku ohvriks.
	Koef 0,4	Koef 0,6
ULATUS	% taotleja karjatatavate lammaste või kitsede arvust, kelle osas ei ole rakendatud meetmeid, et neid kaitsta kiskja rünnaku eest.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmata jätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav.	Nõude täitmise organiseerimine võtab aega ja on ressursimahukas. Käesoleval aastal ei ole võimalik nõuet täita.
	Koef 0,4	Koef 0,5

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 30% toetussummast

* Juhul, kui piirkonnas on eelnevalt esinenud kiskja rünnakuid ning meetmete puudumise tõttu on karjatamisperioodil taotleja loomad saanud kiskja rünnaku tagajärjel viga või hukkunud, siis eestleitud olukorda arvesse võttes võib spetsialist hindamisel rakendada kõrgemat raskuse koefitsienti.

3. Välitingimustes tuleb lammast ja kitse kaitsta halbade ilmastikutingimuste eest. Üleujutuse ohu korral viiakse loom turvalisse piirkonda.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
--	---	---

RASKUS	Varjumisvõimalus olemas, kuid ei täida oma eesmärki (varjualune väike, pisut lagununud, puud ei paku loomadele head kaitset, loomade pääs loomakasvatushoonesse võtab aega). Loomadel on oht saada tervisekahjustusi.	Loomadel puudub igasugune võimalus halbade ilmastikutingimuste korral varjuda. Loomad ebasoodsates ilmastikutingimustes. Loomade tervislik seisund halvenenud (nt loomadel kuumastress, päikesepõletused, langenud kehatemperatuur sademete ja tuule koosmõjust vmt), taastumine võtab aega.
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% taotleja karjatatavate lammaste või kitsede arvust, kellel ei ole võimalust varjuda.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmata jätmine on olnud ajutise iseloomuga. Varjumisvõimalus on kergelt organiseeritav.	Varjumisvõimaluste või loomade üleujutatud alalt kuivale organiseerimine on keeruline. Puuduvad vahendid olukorra parandamiseks. Nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida.
	Koef 0,4	Koef 0,5

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 50% toetussummast

4. Karjatamisperioodil tuleb lambale ja kitsele tagada pääs karjamaale või väliaedikusse.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Kõiki loomi ei ole karjatatud kuni 15 päeva karjatamisperioodist.	Kõiki loomi ei ole karjatatud rohkem kui 15 päeva karjatamisperioodist.
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% taotleja karja(de)s olevatest lammaste või kitsede arvust, keda ei ole karjatatud.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Loomi ei ole karjatatud karjatamisperioodil, kuid on karjatatud enne või pärast nõutud karjatamisperioodi ja vegetatsiooni perioodil kokku vähemalt kolm kuud selliselt, et kokku karjatatakse loomi 3 kuud vegetatsiooniperioodi peale kokku.	Loomi ei ole võimalik karjatada enne või pärast nõutud karjatamisperioodi ja vegetatsiooni perioodil kokku vähemalt kolm kuud. Nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida. Loomi saab karjatada alles järgmisel aastal.

	(Nõude täitmine on kergesti organiseeritav).	
	Koef 0,8	Koef 1

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 100% toetussummast

5. Väliaedik ja karjamaa peavad olema looma tervisele ohutud. Teravad esemed tuleb eemaldada. Piirdeaed tuleb hoida korras.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Ei ole tagatud, et väliaedik või/ja karjamaa on loomadele piisavalt ohutu. Karjamaal vedeleb looma tervisele ohtlikke esemeid või aineid. Terviserisk loomadele suur. Loomad võivad suure tõenäosusega saada vigastusi ja muid tervisekahjustusi.	Ei ole tagatud, et väliaedik või/ja karjamaa on loomadele ohutu. Karjamaal vedeleb looma tervisele ohtlikke esemeid või aineid. Terviserisk loomadele on väga suur. Loomad on saanud karjamaal vigastusi või muid tervisekahjustusi.
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% taotleja karjatavate lammaste või kitsede arvust, kes asuvad looma tervisele ohtlikul karjamaal.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmatajätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav.	Nõude täitmine on raskesti organiseeritav, puuduvad vahendid olukorra parandamiseks ja nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida.
	Koef 0,4	Koef 0,5

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 50% toetussummast

6. Karjatamise üle peetakse arvestust, milles kajastuvad andmed karjatatud lammaste ja kitsede arvu ja karjatamise aja kohta ning andmed selle kohta, millisel rohumaal loomi on karjatatud.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Andmed ei vasta reaalsele olukorrale. Karjatamise arvestus ei ole nõuetekohane - puuduvad osad kanded või kanded on vigased.	Karjatamise kohta arvestus puudub - puudub ülevaade, millistel karjamaadel, kui kaua ja kui palju loomi on karjatatud.
	Koef 0,2	Koef 0,3
ULATUS	% karjatamispäevade arvust, mille kohta ei ole kannet või kanne on puudulik.	

	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Andmeid karjatamise kohta on võimalik taastada või parandada. Koef 0,2	Andmeid karjatamise kohta ei ole võimalik usaldusväärselt taastada. Koef 0,3

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 9% toetussummast

4. LHT piimatõugu vasikate nõuete hindamismaatriksid

BAASNÕUDED:

1. Vasikat ei tohi pidada lõastatult, välja arvatud rühmana ühissulus peetav vasikas, keda võib lõastada korraga kuni üheks tunniks piima või piimasaaduste andmise ning vajaduse korral veterinaarsete menetluste läbiviimise ajaks. Lõastamisvahend ei tohi põhjustada vasika vigastumist ega lämbumist. Lõõg peab võimaldama vasikal ilma raskusteta maha heita, lamada ja üles tõusta ning ennast puhastada. Lõastamisvahendeid tuleb regulaarselt kontrollida. Vasikal ei tohi kasutada suukorvi.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Vasikate lõastamise ja/või suukorvistamise keeldu on eiratud. Lõastamine või suukorvistamine ei ole tekitanud vasika(te)le olulisi kannatusi ega vigastusi. Koef 0,8	Vasikate lõastamise ja/või suukorvistamise keeldu on rikutud. Lõastamine või suukorvistamine on tekitanud vasika(te)le olulisi kannatusi, vigastusi või lämbumist. Koef 1
ULATUS	% kohapeal eestleitud piimatõugu vasikate arvust, kelle puhul on lõastamise ja/või suukorvistamise keeldu rikutud.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmata jätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav. Koef 0,4	Nõude täitmise organiseerimine võtab aega ja on ressursimahukas. Puuduvad vahendid olukorra parandamiseks. Nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida. Koef 0,5

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 50% toetussummast

* Juhul, kui kohapeal leitakse eest loomi, kellele on nõude rikkumise tulemusel tekitatud tervisekahjustusi, mis on pöördumatud või on taastumine pikaajaline, siis eestleitud olukorda arvesse võttes võib spetsialist hindamisel rakendada kõrgemat raskuse koefitsienti.

2. Kui vasikaid peetakse rühmana, siis peab selleks kasutatavas ühissulus olema vähemalt 1,5 m² vaba põrandapinda iga alla 150 kilogrammise vasika kohta, vähemalt 1,7 m² vaba põrandapinda iga 150 kuni 220 kilogrammise vasika kohta ning vähemalt 1,8 m² vaba põrandapinda iga üle 220 kilogrammise vasika kohta.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Piimatõugu vasikatel ei ole vastavalt kehakaalule piisavalt vaba põrandapinda. Liikumine, lamamine ja söömine raskendatud. Loomadel ei täheldata olulisi käitumishäireid ja/või vigastusi.	Piimatõugu vasikatel ei ole vastavalt kehakaalule piisavalt vaba põrandapinda. Loomadel võib täheldada olulisi käitumishäireid ja/või vigastusi. Liikumine, lamamine ja söömine raskendatud.
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% ühissulgude arvust, kus on rikutud vaba põrandapinna nõudeid.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmata jätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav.	Nõude täitmise organiseerimine võtab aega ja on ressursimahukas. Puuduvad vahendid olukorra parandamiseks. Nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida.
	Koef 0,4	Koef 0,5

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 50% toetussummast

* Juhul, kui kohapeal leitakse eest loomi, kellele on antud nõude rikkumise tulemusel tekitatud tervisekahjustusi, mis on pöördumatud või on taastumine pikaajaline, siis eestleitud olukorda arvesse võttes võib spetsialist hindamisel rakendada kõrgemat raskuse koefitsienti.

3. Vasikat ei tohi pidada üksiksulus, kui ta on üle 8 nädala vanune, välja arvatud veterinaararsti ettekirjutusel seoses looma tervisliku seisundiga. Nõuet ei kohaldata: 1) vasikate pidamisele majapidamistes, kus on vähem kui 6 vasikat; 2) juhul, kui vasikat peetakse teda imetava lehma juures.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Üle 8 nädala vanuseid piimatõugu vasikaid peetakse üksiksulus. Loomadel ei täheldata olulisi käitumishäireid.	Üle 8 nädala vanuseid piimatõugu vasikaid peetakse üksiksulus. Loomadel võib täheldada olulisi käitumishäireid (näiteks kartlikkus, sundliikumine, keelemänglus).

	Koef 0,2	Koef 0,3
ULATUS	% üle 8 nädala vanustest piimatõugu vasikatest, keda peetakse üksiksulus (v.a. erandid)	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmata jätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav.	Nõude täitmise organiseerimine võtab aega ja on ressursimahukas. Puuduvad vahendid olukorra parandamiseks. Nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida.
	Koef 0,2	Koef 0,3

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 9 % toetussummast

4. Operatsioone ja muid veterinaarseid menetlusi teeb veterinaararst. Veterinaararsti otsesel juhendamisel ja vastutusel võib operatsioone ja muid veterinaarseid menetlusi teha ka loomaarstiõppe õppekava üliõpilane. Üliõpilase tegevus loetakse selle veterinaararsti tegevuseks, kelle juhendamisel ta tegutseb. Lühiajalisi ja vähest valu tekitavaid lubatud menetlusi võib läbi viia ka vastava ettevalmistusega isik.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	On rikutud operatsioone ja/või muid veterinaarseid menetlusi läbiviiva isiku kohta kohalduvaid nõudeid. Piimatõugu vasikatele ei ole tekitatud olulisi kannatusi ega vigastusi.	On rikutud operatsioone ja/või muid veterinaarseid menetlusi läbiviiva isiku kohta kohalduvaid nõudeid. Piimatõugu vasikatele on tekitatud olulisi kannatusi ja/või vigastusi. Loomad on saanud püsivaid tervisekahjustusi või hukkunud.
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% piimatõugu vasikatest, kellel on operatsioone ja/või muid veterinaarseid menetlusi teostanud selleks õigust mitteomav isik.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Tekitatud vigastustest või tervisekahjustustest taastumine on lühiajaline (hinnanguliselt 1-4 nädalat).	Operatsioonid ja/või veterinaarsed menetlused on tekitanud piimatõugu vasikatele tervisekahjustusi, millest taastumine on pikaajaline ja/või ressursimahukas.
	Koef 0,8	Koef 1

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 100% toetussummast

5. Loomapidaja peab arvestust põllumajandusloomale manustatud ravimite ja ravimsöötade kohta. Arvestuses kajastatakse: 1) looma või loomarühma identifitseerimise andmed; 2) kasutatud ravimi või ravimsööda nimetus ja manustatud kogus; 3) andmed ravimi väljastanud veterinaararsti või apteegi kohta; 4) ravimi manustamise kuupäev ja andmed manustaja kohta; 5) veterinaararsti etteantud manustamisviis ja raviskeem; 6) määratud keeluaeg.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	X	Puudub arvestus täielikult või on arvestusest puudu vähemalt üks alljärgnevatest andmegruppidest: <ul style="list-style-type: none"> ✓ looma või loomarühma identifitseerimise andmed; ✓ kasutatud ravimi või ravimsööda nimetus ja manustatud kogus; ✓ andmed ravimi väljastanud veterinaararsti või apteegi kohta; ✓ ravimi manustamise kuupäev ja andmed manustaja kohta; ✓ veterinaararsti etteantud manustamisviis ja raviskeem; ✓ määratud keeluaeg.
	Koef 0,3	Koef 0,3
ULATUS	% Ravimiarvestuses kajastamata andmetest. Kui ravimiarvestus puudub, kuid ravimenetlusi on teostatud, on ulatus 100%.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Ravimiarvestuses kajastatavaid andmeid on võimalik usaldusväärselt taastada.	Ravimiarvestuses kajastatavaid andmeid ei ole võimalik usaldusväärselt taastada.
	Koef 0,2	Koef 0,3

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 9% toetussummast

* Juhul, kui kohapeal leitakse eest loomi, kellele on puuduliku ravimi või ravimsöötade arvestuse tõttu põhjustatud tervisekahjustusi, siis eestleitud olukorda arvesse võttes võib spetsialist hindamisel rakendada kõrgemat raskuse koefitsienti.

TOETUSE NÕUDED:

6. Kui vasikaid peetakse rühmana, siis peab selleks kasutatavas ühissulus olema vähemalt 2,0 m² vaba põrandapinda iga vasika kohta. Kogu põrandapind on pehme allapanuga kaetud.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	<p>On rikutud ühte alljärgnevatest nõuetest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Vaba põrandapinna nõue vähemalt 2,0 m² vasika kohta; ✓ Pehme allapanu olemasolu kogu põrandapinna ulatuses. 	<p>On rikutud mõlemat alljärgnevatest nõuetest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Vaba põrandapinna nõue vähemalt 2,0 m² vasika kohta; ✓ Pehme allapanu olemasolu kogu põrandapinna ulatuses.
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% ühissulgude arvust, kus on rikutud vaba põrandapinna nõudeid.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmata jätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav.	Nõude täitmise organiseerimine võtab aega ja on ressursimahukas. Puuduvad vahendid olukorra parandamiseks. Nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida.
	Koef 0,4	Koef 0,5

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 50% toetussummast

7. Nudistamisel peab kasutama üldanesteasiat koos analgeesiaga või sedatsiooni koos lokaalanesteesia ja analgeesiaga ning selle kohta on veterinaararsti kirjalik kinnitus, mis sisaldab andmeid nudistatud loomade arvu ja kasutatud ravimite kohta.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Vasikaid on nudistatud anesteesia või analgeesiata (nõude täitmise kontrollimisel aluseks veterinaararsti kirjalik kinnitus). Nudistamisel ei ole loomadele tekitatud tervisekahjustusi.	Vasikaid on nudistatud anesteesia ja/või analgeesia ja/või sedatsioonita (nõude täitmise kontrollimisel aluseks veterinaararsti kirjalik kinnitus). Loomadel võib esineda nudistamisest tekitatud tervisekahjustusi (haavandid vmt).
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% kontrolli hetkel majapidamises peetavate hiljuti nudistatud (loomadel näha haavad, keemiline aine vms) kindlaks tehtud piimatõugu vasikate arvust, kellel puudub veterinaararsti kirjalik kinnitus nudistamisel valutustamise kasutamise kohta. Juhul kui vasikaid hiljuti nudistatud ei ole, siis % kontrolli hetkel majapidamises peetavate nudistatud piimatõugu vasikate arvust, kellel puudub veterinaararsti kirjalik kinnitus nudistamisel valutustamise kasutamise kohta.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv

KESTUS		Valutustamise kasutamist nudistamiste korral ei ole kontrolliperioodil võimalik tõestada ja/või ka tulevikus puuduvad ressursid valuvaigistite kasutamiseks.
		Koef 0,5

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 50% toetussummast

5. LHT munakanade nõuete hindamismaatriksid

BAASNÕUDED:

1. Munakanadele peavad olema tagatud piisava suurusega ja teravate servadeta õrred, millel on iga kana jaoks ruumi vähemalt 15 cm. Õrsi ei tohi paigaldada allapanu kohale, õrte vaheline horisontaalkaugus peab olema vähemalt 30 cm ning õrre ja seina vaheline horisontaalkaugus vähemalt 20 cm.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS*	<p>Kõikide munakanade puhul ei ole täidetud 1-2 alljärgnevat nõuet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Õrtel on teravad servad; ✓ Õrtel ei ole iga kana jaoks vähemalt 15 cm ruumi; ✓ Õrred on paigaldatud allapanu kohale ✓ Õrtevaheline horisontaalkaugus on vähem kui 30 cm ✓ Õrre ja seina vaheline horisontaalkaugus on vähem kui 20 cm <p>Munakanadel on oht saada vigastusi ja muid tervisekahjustusi.</p>	<p>Kõikide munakanade puhul ei ole täidetud kolm ja enam alljärgnevat nõuet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Õrtel on teravad servad; ✓ Õrtel ei ole iga kana jaoks vähemalt 15 cm ruumi; ✓ Õrred on paigaldatud allapanu kohale ✓ Õrtevaheline horisontaalkaugus on vähem kui 30 cm ✓ Õrre ja seina vaheline horisontaalkaugus on vähem kui 20 cm <p>Munakanadel on väga suur oht saada vigastusi ja muid tervisekahjustusi.</p>
	Koef 0,4	Koef 0,5
ULATUS	% kontrollitud munakanade arvust, kellel puudub ligipääs nõuetekohastele õrtele.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmatajätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav.	Nõude täitmine on raskesti organiseeritav, puuduvad vahendid olukorra parandamiseks ja nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida.
	Koef 0,4	Koef 0,5

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 25% toetussummast

* Juhul, kui kohapeal leitakse eest loomi, kellele on antud nõude rikkumise tulemusel tekitatud tervisekahjustusi, mis on pöördumatud või on taastumine pikaajaline, siis eestleitud olukorda arvesse võttes võib spetsialist hindamisel rakendada kõrgemat raskuse koefitsienti.

2. Munakanadele peab olema tagatud vähemalt 250 cm² allapanuga pinda kana kohta, kusjuures allapanu katab vähemalt ühe kolmandiku põrandapinnast.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS*	<p>Kõikide munakanade puhul ei ole täidetud üks alljärgnevatest nõuetest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Igale munakanale ei ole tagatud vähemalt 250 cm² pinda; ✓ Allapanu puudub või katab alla ühe kolmandiku põrandapinnast. <p>Loomadel oht saada vigastusi või muid tervisekahjustusi. Kanadel sülestik määrduvad või osaliselt puudu, jalgadel kergemad vigastused.</p> <p>Koef 0,4</p>	<p>Kõikide munakanade puhul ei ole täidetud ükski alljärgnevatest nõuetest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Igale munakanale ei ole tagatud vähemalt 250 cm² pinda; ✓ Allapanu puudub või katab alla ühe kolmandiku põrandapinnast. <p>Terviserisk loomadele väga suur. Kanadel sülestiku- ja/või nahakahjustused või haavandid nahal ja/või jalgadel.</p> <p>Koef 0,5</p>
ULATUS	% kontrollitud munakanade arvust, kellele pole võimaldatud nõuetekohast põrandapinda.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	<p>Nõude täitmatajätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav.</p> <p>Koef 0,4</p>	<p>Nõude täitmine on raskesti organiseeritav, puuduvad vahendid olukorra parandamiseks ja nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida.</p> <p>Koef 0,5</p>

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 25% toetussummast

* Juhul, kui kohapeal leitakse eest loomi, kellele on antud nõude rikkumise tulemusel tekitatud tervisekahjustusi, mis on pöördumatud või on taastumine pikaajaline, siis eestleitud olukorda arvesse võttes võib spetsialist hindamisel rakendada kõrgemat raskuse koefitsienti.

3. Munakanade paiknemistihedus alternatiivmeetodil pidamisel on kuni üheksa munakana 1 m² kasutatava pinna kohta.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Kanade paiknemistihedus 9-10 munakana 1 m ² kasutatava pinna kohta. Loomadel oht saada vigastusi või muid tervisekahjustusi. Kanadel sulestik määrdunud või osaliselt puudu, jalgadel kergemad vigastused. Koef 0,8	Kanade paiknemistihedus üle 10 munakana 1 m ² kasutatava pinna kohta. Terviserisk loomadele väga suur. Kanadel sulestiku- ja/või nahakahjustused või haavandid nahal ja/või jalgadel. Esineb kannibalismi. Koef 1
ULATUS	% munakanade arvust, kelle paiknemistihedus on suurem kui 9 munakana 1 m ² kasutatava pinna kohta. Hinnatakse kanade pidamise ruumide kaupa	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmatajätmine on olnud ajutise iseloomuga. Kohustuseaastal on nõuet rikutud lühiajaliselt (vt kanade arvestus). Nõude täitmine on kergesti organiseeritav. Koef 0,8	Nõude täitmine on raskesti organiseeritav, puuduvad vahendid olukorra parandamiseks (va karja osaline sundlikvideerimine) ja nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida. Nõuet on kohustuseaastal rikutud pikemat aega (rohkem kui 1 kuu jooksul, vt. kanade arvestus). Koef 1

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 100% toetussummast

Raskuse hindamine: leitakse kanade arv 1 m² kasutatava pinna kohta (kontrollis eestleitud kanade arv jagatakse m² arvuga). Võrrelda saadud tulemust nõudes lubatud kanade arvuga 1 m² kohta. Kui see arv on suurem kui 9, siis on tegemist rikkumisega, kui arv on lubadust väiksem, siis nõude rikkumist ei ole.

Ulatuse leidmine: arvutatakse, kui palju on munakanade kasutatava pinna kohta lubatud munakanu ja võrreldakse seda arvu kohapeal eestleitud munakanade arvuga. Rikkumise ulatuse leidmisel hinnatakse, kui suure osa moodustab kõigist taotleja munakanadest nende munakanade arv, keda peetakse lubatust suurema tihedusega. Juhul kui taotleja kasutab munakanade pidamiseks mitut eraldi ruumi ning on võimalik kindlaks teha kui suur oli munakanade tihedus erinevates ruumides (munakanade arvestus on olemas iga ruumi kohta eraldi), siis hinnatakse munakanade tihedust ruumide põhiselt, muul juhul majapidamise keskmisena.

TOETUSE NÕUDED:

4. Taotleja peab kohustuseaastal oma majapidamises 1 m² munakanade pidamise ruumi põrandapinna kohta kuni kaheksat munakana.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Kanade paiknemistihedus 8,01-9 munakana 1 m ² kasutatava pinna kohta. Loomadel oht saada vigastusi või muid tervisekahjustusi. Kanadel sulestik määrdunud või osaliselt puudu, jalgadel kergemad kahjustused. Koef 0,8	Kanade paiknemistihedus üle 9 munakana 1 m ² kasutatava pinna kohta. Terviserisk loomadele väga suur. Kanadel sulestiku- ja/või nahakahjustused või haavandid nahal ja/või jalgadel. Esineb kannibalismi. Koef 1
ULATUS	% munakanade arvust, kelle paiknemistihedus on suurem kui 8 munakana 1 m ² kasutatava pinna kohta	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmatajätmine on olnud ajutise iseloomuga. Kohustuseaastal on nõuet rikunud lühiajaliselt (vt kanade arvestus). Nõude täitmine on kergesti organiseeritav. Koef 0,8	Nõude täitmine on raskesti organiseeritav, puuduvad vahendid olukorra parandamiseks (va karja osaline sundlikvideerimine) ja nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida. Nõuet on kohustuseaastal rikunud pikemat aega (rohkem kui 1 kuu jooksul, vt. kanade arvestus). Koef 1

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 100% toetussummast

6. LHT sigade nõuete hindamismatriksid

BAASNÕUDED:

1. Sigade pidamise ruum või ehtis peab olema ehitatud nii, et iga siga saab seal takistusteta maha heita, lamada ja üles tõusta.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS*	Sead saavad maha heita, lamada ja üles tõusta, kuid on oht, et nad ennast seda tehes vigastavad, sest mugav ja vaba liikumine maha heitmisel või tõusmisel on takistatud või on takistatud loomulikus asendis lamamine või sirutamine. Koef 0,8	Sigadel pole võimalik maha heita ega üles tõusta ilma, et nad seda tehes end vigastaksid või on oht vigastuste tekkeks väga suur. Loomadel esineb nõude rikkumise tõttu marrastusi ja vigastusi. Koef 1

ULATUS	% sulgude või ruumide arvust, kus loomad ei saa takistuseta maha heita, lamada, üles tõusta.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmatajätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav. Koef 0,4	Nõude täitmine on raskesti organiseeritav, puuduvad vahendid olukorra parandamiseks ja nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida. Koef 0,5

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 50% toetussummast

* Juhul, kui kohapeal leitakse eest loomi, kellele on antud nõude rikkumise tulemusel tekitatud tervisekahjustusi, mis on pöördumatud või on taastumine pikaajaline, siis eestleitud olukorda arvesse võttes võib spetsialist hindamisel rakendada kõrgemat raskuse koefitsienti.

2. Sigade magamisala peab olema puhas ja sealt tuleb tagada vedelate väljaheidete äravool või nende imendumine kohasesse allapanusse. Sigadele peab võimaldama vaba juurdepääsu magamisalale. Magamisalal peab kõikidel sigadel olema võimalus samaaegselt lamada

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Kõikide sigade puhul ei ole täidetud üks alljärgnevatest nõuetest: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Sigade magamisala peab olema puhas ja sealt tuleb tagada vedelate väljaheidete äravool või nende imendumine kohasesse allapanusse; ✓ Sigadele peab võimaldama vaba juurdepääsu magamisalale; ✓ Magamisalal peab kõikidel sigadel olema võimalus samaaegselt lamada. <p>Terviserisk loomadele on suur. Olulisi vigastusi või tervisekahjustusi ei täheldata.</p> Koef 0,8	Kõikide sigade puhul ei ole täidetud kaks ja enam alljärgnevatest nõuetest: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Sigade magamisala peab olema puhas ja sealt tuleb tagada vedelate väljaheidete äravool või nende imendumine kohasesse allapanusse; ✓ Sigadele peab võimaldama vaba juurdepääsu magamisalale; ✓ Magamisalal peab kõikidel sigadel olema võimalus samaaegselt lamada. <p>Loomadel on väga suur oht saada või on loomad saanud libedal pinnasel või kitsastes ruumioludes vigastusi või muid tervisekahjustusi.</p> Koef 1
ULATUS	% sulgude või ruumide arvust, kus loomadele ei ole võimaldatud nõuetekohast magamisala.	

	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmatajätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav. Koef 0,4	Nõude täitmine on raskesti organiseeritav, puuduvad vahendid olukorra parandamiseks ja nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida. Koef 0,5

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 50% toetussummast

* Juhul, kui kohapeal leitakse eest loomi, kellele on antud nõude rikkumise tulemusel tekitatud tervisekahjustusi, mis on pöördumatud või on taastumine pikaajaline, siis eestleitud olukorda arvesse võttes võib spetsialist hindamisel rakendada kõrgemat raskuse koefitsienti.

3. Sigade pidamise ruumi või ehitise põrand peab olema paindumatu ja sile, kuid mitte libe, et vältida sigade vigastumist. Tagatud peab olema vedelate väljaheidete äravool või nende imendumine kohasesse allapanusse.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Ei ole tagatud, et põrand on loomadele piisavalt ohutu. Põrand on kohati libe konarlik või vetruv. Terviserisk loomadele on suur. Olulisi vigastusi või tervisekahjustusi ei täheldata. Koef 0,8	Põrand on ohtlik loomade tervisele. Põrand on libe, konarlik või vetruv. Loomadel esineb vigastusi või muid tervisekahjustusi. Koef 1
ULATUS	% sigade pidamise ruumi või sulgude arvust, mille põrandapind ei vasta nõuetele.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmatajätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav. Koef 0,4	Nõude täitmine on raskesti organiseeritav, puuduvad vahendid olukorra parandamiseks ja nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida. Koef 0,5

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 50% toetussummast

* Juhul, kui kohapeal leitakse eest loomi, kellele on antud nõude rikkumise tulemusel tekitatud tervisekahjustusi, mis on pöördumatud või on taastumine pikaajaline, siis eestleitud olukorda arvesse võttes võib spetsialist hindamisel rakendada kõrgemat raskuse koefitsienti.

4. Pörsaste sabasid on lubatud lõigata üksnes juhul, kui see on veterinaararsti otsuse kohaselt nende tervise ja heaolu tagamiseks vältimatult vajalik. Keelatud on loomade kaastreerimine pikaajaset valu põhjustaval kudede nekroosi tekitaval viisil.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS*	Läbi on viidud sabade rutiinseid lõikamisi, veterinaararsti kirjalik otsus on olemas aga see ei ole vajalikul määral argumenteeritud.	Läbi on viidud sabade rutiinseid lõikamisi ilma veterinaararsti kirjaliku otsuseta. On kindlaid märke, et loomi on kaстреeritud pikaäegset valu põhjustaval kudede nekroosi tekitaval viisil. Loomadel esineb tervisekahjustusi (nekroosikolded, mädanevad haavandid).
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% kontrollitud sigade arvust, kellele on tehtud lubamatuid veterinaarseid menetlusi.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Tekitatud vigastustest või tervisekahjustustest taastumine on lühiajaline (hinnanguliselt 1-4 nädalat).	Operatsioonid ja/või veterinaarsed menetlused on tekitanud sigadele tervisekahjustusi, mis on VTA spetsialisti hinnangul pöördumatud või on taastumine pikaajaline ja ressursimahukas.
	Koef 0,8	Koef 1

*Juhul kui loomaomanik tõestab, et ta ostis juba lõigatud sabadega põrsad, kuid puudub veterinaararsti põhjendatud otsus, siis on raskuse koefitsient 0,1

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 100% toetussummast

5. Iga haigestunud või vigastatud siga peab saama vajalikku ravi. Veterinaarabi saamiseks tuleb loomapidajal viivitamata kutsuda veterinaararst. Vajadusel tuleb haige või vigastatud siga teistest loomadest eraldada, paigutades ta ruumi, kus on kuiv allapanu.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Haiget või vigastatud looma on ravinud isik, kes ei ole veterinaararst. Looma ei ole teistest eraldatud või on eraldatud pidamiskohta, kus puudub kuiv allapanu.	Haigele või vigastatud loomale ei ole osutatud mingisugust veterinaarabi ega eraldatud teistest loomadest.
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% kontrollitud sigade arvust, kes ei ole haigestumise või vigastuste korral saanud vajalikku ravi.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv

KESTUS	Tekitatud vigastustest või tervisekahjustustest taastumine on professionaalse veterinaarabi võimaldamise korral lühiajaline (hinnanguliselt 1-4 nädalat).	Veterinaarabi puudumise tõttu tekkinud tervisekahjustused on VTA spetsialisti hinnangul pöördumatud või on taastumine pikaajaline ja ressursimahukas.
	Koef 0,8	Koef 1

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 100% toetussummast

6. Kuni seitsme päeva vanuse põrsa silmahammaste lõikamist, kuldi kihvade lühendamist, saba lõikamist, sea kastreerimist meetodil, mis ei põhjusta kudede rebenemist ning väliaedikus peetava kuldi kärsa rõngastamist võib kooskõlas «Loomakaitseaduse» § 9 lõikega 3 läbi viia veterinaararst või vastava ettevalmistusega isik, kellel on kohased teoreetilised teadmised ja praktilised oskused. Saba lõikamist ning sea kastreerimist meetodil, mis ei põhjusta kudede rebenemist võib üle seitsme päeva vanusel seal läbi viia üksnes veterinaararst, kes peab kasutama üldnarkoosi ja lokaalanesteesia.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	On rikitud operatsioone ja/või muid lubatud veterinaarseid menetlusi läbiviiva isiku kohta kohalduvaid nõudeid. Terviserisk loomadele on suur. Loomadele ei ole tekitatud olulisi kannatusi ega vigastusi.	On rikitud operatsioone ja/või muid lubatud veterinaarseid menetlusi läbiviiva isiku kohta kohalduvaid nõudeid. Loomadele on tekitatud olulisi kannatusi ja/või vigastusi.
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% menetluste arvust, mida pole läbi viinud vastava kvalifikatsiooni või oskusega isik.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Tekitatud vigastustest või tervisekahjustustest taastumine on lühiajaline (hinnanguliselt 1-4 nädalat).	Operatsioonid ja/või veterinaarsed menetlused on tekitanud sigadele tervisekahjustusi, mis on VTA spetsialisti hinnangul pöördumatud või on taastumine pikaajaline ja/või ressursimahukas.
	Koef 0,8	Koef 1

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 100% toetussummast

7. Loomapidaja peab arvestust põllumajandusloomale manustatud ravimite ja ravimsöötade kohta. Arvestuses kajastatakse: 1) looma või loomarihma identifitseerimise andmed; 2) kasutatud ravimi või ravimsööda nimetus ja manustatud kogus; 3) andmed ravimi väljastanud veterinaararsti või apteegi kohta; 4) ravimi manustamise kuupäev ja andmed manustaja kohta; 5) veterinaararsti etteantud manustamisviis ja raviskeem; 6) määratud keeluaeg.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS*	Arvestusest on puudu üks alljärgnevatest andmegruppidest: <ul style="list-style-type: none"> ✓ looma või loomarühma identifitseerimise andmed; ✓ kasutatud ravimi või ravimsööda nimetus ja manustatud kogus; ✓ andmed ravimi väljastanud veterinaararsti või apteegi kohta; ✓ ravimi manustamise kuupäev ja andmed manustaja kohta; ✓ veterinaararsti etteantud manustamisviis ja raviskeem; ✓ määratud keeluaeg. 	Arvestus puudub täielikult või on arvestusest puudu rohkem kui üks alljärgnevatest andmegruppidest: <ul style="list-style-type: none"> ✓ looma või loomarühma identifitseerimise andmed; ✓ kasutatud ravimi või ravimsööda nimetus ja manustatud kogus; ✓ andmed ravimi väljastanud veterinaararsti või apteegi kohta; ✓ ravimi manustamise kuupäev ja andmed manustaja kohta; ✓ veterinaararsti etteantud manustamisviis ja raviskeem; ✓ määratud keeluaeg.
	Koef 0,2	Koef 0,3
ULATUS	% ravimiarvestuses kajastamata andmegruppidest. Kui ravimiarvestus puudub, kuid ravimimenetlusi on teostatud, on ulatus 100%. Ravimiarvestuse nõuetekohasust vaadatakse käesoleva aasta andmete alusel.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Ravimiarvestuses kajastatavaid andmeid on võimalik usaldusväärselt taastada.	Ravimiarvestuses kajastatavaid andmeid ei ole võimalik usaldusväärselt taastada.
	Koef 0,2	Koef 0,3

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 9% toetussummast

* Juhul, kui kohapeal leitakse eest loomi, kellele on puuduliku ravimi või ravimsöötade arvestuse tõttu põhjustatud tervisekahjustusi, siis eestleitud olukorda arvesse võttes võib spetsialist hindamisel rakendada kõrgemat raskuse koefitsienti.

TOETUSE NÕUDED:

8. Taotleja täidab kõigi nende sigade osas, keda peetakse taotlusel kindlaksmääratud loomakasvatushoones, järgmist nõuet: sigadele tagatakse sisetingimustes allapanuks põhk või hein. Sigade pidamise ruumi põrand on allapanuga kaetud. Lamamisala on kuiv, puhas ja looma jaoks mugav. Loomataudi ennetamiseks rakendab loomapidaja järgmist bioohutusmeedet: sööda, allapanu ja muu võimaliku nakkust edasikandva materjali käitlemise korraldamine ning nimetatud materjali korrapärane puhastamine ja desinfitseerimine.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	<p>Taotlusele märgitud loomakasvatushoones olevate sigade puhul ei ole täidetud üks alljärgnevatest nõuetest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ sigadele tagatakse sisetingimustes allapanuks põhk või hein; ✓ Sigade pidamise ruumi põrand on allapanuga kaetud. Kaetuks loetakse kui allapanu all olevat põrandapinda pole näha; ✓ Lamamisala on kuiv, puhas ja looma jaoks mugav; ✓ Loomataudi ennetamiseks rakendab loomapidaja järgmist bioohutusmeedet: sööda, allapanu ja muu võimaliku nakkust edasikandva materjali käitlemise korraldamine ning nimetatud materjali korrapärane puhastamine ja desinfitseerimine. 	<p>Taotlusele märgitud loomakasvatushoones olevate sigade puhul ei ole täidetud kahte või enam allpoololevatest nõuetest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ sigadele tagatakse sisetingimustes allapanuks põhk või hein; ✓ Sigade pidamise ruumi põrand on allapanuga kaetud. Kaetuks loetakse kui allapanu all olevat põrandapinda pole näha; ✓ Lamamisala on kuiv, puhas ja looma jaoks mugav; ✓ Loomataudi ennetamiseks rakendab loomapidaja järgmist bioohutusmeedet: sööda, allapanu ja muu võimaliku nakkust edasikandva materjali käitlemise korraldamine ning nimetatud materjali korrapärane puhastamine ja desinfitseerimine.
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% kohapeal kindlakstehtud sigade arvust, kelle pidamise ruumid või sulud ei vasta ülalootletud nõuetele.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS	Nõude täitmatajätmine on olnud ajutise iseloomuga. Nõude täitmine on kergesti organiseeritav.	Nõude täitmine on raskesti organiseeritav, puuduvad vahendid olukorra parandamiseks ja nõude täitmist ei ole võimalik samal aastal organiseerida.
	Koef 0,8	Koef 1

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 100% toetussummast

9. Taotleja täidab kõigi nende sigade osas, keda peetakse taotlusel kindlaksmääratud loomakasvatushoones, järgmist nõuet: alla seitsmepäevaste sigade kastreerimisel peab kasutama lokaalanesteesi ja analgeesi, ja selle kohta on veterinaararsti kirjalik kinnitus, mis sisaldab andmeid kastreeritud loomade arvu, lokaalanesteesia ja analgeesia kasutamise kohta.

	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga suur
RASKUS	Veterinaararsti kinnitust aluseks võttes ei ole kõigi kastreeritud alla seitsmepäevaste põrsaste puhul kasutatud lokaalanesteesiati ja analgeesiati.	Puudub veterinaararsti kirjalik kinnitus valutustamise kasutamise kohta alla seitsmepäevaste põrsaste kastreerimisel. Karjas on kastreeritud põrsaid.
	Koef 0,8	Koef 1
ULATUS	% taotlusele märgitud loomakasvatushoonetes olevate alla seitsmepäevaste sigade arvust, kelle kastreerimisel käesoleval aastal ei ole kasutatud lokaalanesteesiati ja analgeesiati ja/või puudub veterinaararsti kirjalik kinnitus.	
	Mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline	Mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline/püsiv
KESTUS		Valutustamise kasutamist eelnevate kastreerimiste korral ei ole võimalik tõestada ja/või ka tulevikus puuduvad ressursid valuvaigistite kasutamiseks.
		Koef 0,5

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel 50% toetussummast